

HURRAS ED-DİN'İN İDLİB'DEKİ KONUMU VE HTŞ İLE İLİŞKİLERİ

“

Samir Hicazi (Ebu Hammam el-Şami) tarafından yönetilen Hurras ed-Din'in askerî liderliği HTŞ ve el-Nusra Cephesi üyesi Ebu Hammam el-Urduni'dedir. Örgüt HTŞ'nin el-Kaide'den ayrılmasını reddeden unsurlardan oluşmuştur. El-Nusra Cephesi'ndeki Ürdünlü liderler HTŞ'den ayrılmaya önderlik etmiş ve el-Kaide'nin lideri Eymen el-Zevahiri'ye bağlılıklarını açıklamıştır.

”

Dr. Samir Alabdullah

Uzman, ORSAM

hâlinde olmasından yararlanan Hurras ed-Din ise, 27 Şubat 2018'de el-Kaide ile bağlantılı bir örgüt olarak kurulmuştur.

Samir Hicazi (Ebu Hammam el-Şami) tarafından yönetilen Hurras ed-Din'in askerî liderliği HTŞ ve el-Nusra Cephesi üyesi Ebu Hammam el-Urduni'dedir. Örgüt HTŞ'nin el-Kaide'den ayrılmasını reddeden unsurlardan oluşmuştur. El-Nusra Cephesi'ndeki Ürdünlü liderler HTŞ'den ayrılmaya önderlik etmiş ve el-Kaide'nin lideri Eymen el-Zevahiri'ye bağlılıklarını açıklamıştır.

Hurras ed-Din'in Şura Konseyi

Hurras ed-Din örgütü, Ekim 2018'de oluşturulan ve asıl olarak

İdlib'de faaliyet gösteren diğer bazı radikal oluşumların da yer aldığı “Mü'minleri (savaşa) teşvik et” operasyon odasındaki önemli gruplardan biridir. Örgüt, gücünü pekiştirmek için Ensar el-Din Cephesi, Ensar el-Tevhid ve Ensar el-İslam gibi diğer gruplarla ittifak kurmuştur. Örgütün varlığı daha çok Batı İdlib'de Lazkiye'nin kuzey kırsalında, özellikle Cebal el-Türkman, el-Kürtler, el-Gab Ovası ve Jisr el-Şuğur'da yoğunlaşmaktadır. Grubun militan sayısı için farklı rakamlar verilmektedir. Bu rakamlar 800 ile 1.800 arasında değişmektedir. Örgütün sadece hafif silahları bulunmaktadır. Örgütün idari bir yapısı yoktur ve küçük gruplar hâlinde faaliyet göstermektedir. Hurras ed-Din militanlarının %60-70'ini yabancılar teşkil

Tanzim Hurras ed-Din'in (Dinin Muhafızları Örgütü) kurulmasının ilk işareti, Ebu Muhammed el-Culani'nin 29 Temmuz 2016'da el-Nusra Cephesi'nin, el-Kaide'den ayrıldığını ve Fetih el-Şam'ın kurulduğunu duyurmasıyla Temmuz 2016'da gelmeye başlamıştır. Bu örgüt sonradan dağılmış ve 28 Ocak 2017'de diğer gruplarla Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) adıyla yeniden ortaya çıkmıştır. Bu dönemde HTŞ'nin Nurettin Zinki ve Ahrar el-Şam hareketleri ile mücadele

etmekte ve bu nedenle de yabancılar arasından savaşçı çekmeye çalışmaktadır. Bazı tahminler, örgütün yaklaşık 500 unsurunun Ürdün uyruklu olduğunu göstermektedir.

Örgüt, bulunduğu bölgelerde radikal ideolojisini yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Ebu Usame el-Shawkani liderliğinde “Tevhid Savunuculuk Merkezi” adlı dinî bir kurum kurmuştur. Faaliyetleri, Cuma hutbeleri, gençler için konferanslar, vaiz gezileri, insanlara dağıtılan broşürler ve çocuklar için bir yaz okulu üzerine odaklanmıştır. Örgüt, medyada Müslümanların rejimle savaşması için birlik çağrısında bulunurken fikirlerine karşı çıkan herkes ile savaşmaktadır. Örgüt ideolojik inancıyla ilgili herhangi bir materyal yayınlamamıştır ancak ideolojisi kadrolarının görüşlerinden bilinmektedir.

“

Bu iki akım arasındaki farklar Ürdünlü liderlerine de yansımış ve nihayetinde Uluslararası Koalisyon güçlerinin bombardımanı, kendilerini hedef alan patlayıcı cihazlarla veya kimliği tespit edilemeyen silahlı kişiler tarafından birbiri ardına öldürülmüşlerdir.

”

Örgüt İçindeki İki Akım

Hurras ed-Din içinde iki temel akımın olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki Samir Hegazy, Sami el-Aridi (şeriat yetkilisi) ve Libyalı Jamal İbrahim Shteivi el-Misrati liderliğindeki “ılımlı akım”dır. İkincisi ise Ebu Yahya el-Jazaery, Ebu

Dharr el-Masry ve Ebu Omar el-Tunisi liderliğindeki “radikal akım”dır. Selefi cihatçılığın ideoloğu Issam Taher el-Barkavi (Ebu Muhammad el-Makdisi) bu hareketin ideoloğu olarak kabul edilmektedir. 30 Haziran 2019'da Uluslararası Koalisyon güçleri örgütün genel merkezini bombalayarak mevcut militan liderlerin çoğunu öldürmüştür. Bu iki akım arasındaki farklar Ürdünlü liderlerine de yansımış ve nihayetinde Uluslararası Koalisyon güçlerinin bombardımanı, kendilerini hedef alan patlayıcı cihazlarla veya kimliği tespit edilemeyen silahlı kişiler tarafından birbiri ardına öldürülmüşlerdir.

Örgüt, Şubat 2018'de Suriye Millî Ordusu ile HTŞ arasındaki çatışmaya karşı çıkmıştır. Ancak Millî Ordunun HTŞ sahalarına saldırması hâlinde Millî Orduya karşı savaşma tehdidinde bulunmuştur. Şubat 2018'de, HTŞ ile örgüt arasında Halep'in güneyindeki Tel Haddia'da İdlib kırsalına ve Hama'ya kadar uzanan bir çatışma çıkmıştır. Çatışma, şeriat adamları aracılığı ile sona ermiştir. Hurras ed-Din, Eylül 2018'de Soçi'de İdlib konusunda Rusya-Türkiye anlaşmasını reddederek HTŞ'nin anlaşmayı kabul eden tavrını eleştirmiştir. Örgüt, anlaşmayı reddeden “Müminleri savaşa teşvik et” operasyon odasına katılmıştır. ABD, 3 Eylül 2019'da Hurras ed-Din'i terör örgütü olarak belirlemiş ve liderlerinden üçü; Samir Hegazy, Ebu Abdel Karim el-Masry ve Sami el-Aridi hakkında bilgi verecekleri 5 milyon dolara kadar para ödülü verileceğini açıklamıştır. ABD'nin 27 Ekim 2019'da IŞİD lideri Ebu Bekir el-Bağdadi'yi öldürdüğü operasyonda örgütten bir dizi savaşçı

da öldürülmüştür. El-Bağdadi'nin o dönemde Hurras ed-Din arasında saklandığı düşünülmektedir. Örgüt HTŞ'ye yakınlığına rağmen, HTŞ'nin Aralık 2019'da İdlib'de ortak bir askerî konsey kurma teklifini reddetmiştir. Hurras ed-Din ile HTS arasındaki anlaşmazlık, Ensar el-İslam grubunun aracılığı ile çözülmüştür. Mart 2020'de İdlib kırsalındaki Mhambel'de bir TSK konvoyu saldırıya uğramış ve bu bölge Hurras ed-Din'in kontrolünde olduğu için örgüt saldırının sorumlusu olmakla suçlanmıştır. Örgüt bu iddiayı ne reddetmiş ne de doğrulamıştır.

2020'nin başlarında İdlib'in kuzeybatı kırsalındaki Armanaz kasabası, HTŞ'in örgütü bölgeden çekilmeye zorlamak için askerî bir konvoy göndermesi neticesinde örgüt ile HTŞ arasında gerginliğe tanık olmuştur. Hurras ed-Din, bir Türk konvoyunu patlayıcı bir cihazla hedef aldıktan sonra HTŞ, Mayıs 2020'de örgütün kontrolündeki alanlara yönelik saldırılarını yenilemiştir. Hurras ed-Din Astana, Soçi gibi tüm siyasi çözüm girişimlerini ve bu platformlarda imzalanan anlaşmaları reddetmekte; bunları sadece “Sünni bölgeleri ayıran, rejim ile Rusya'nın pozisyonunu güçlendiren planlar olarak” değerlendirmektedir.

Hurras ed-Din-HTŞ İlişkisi ve Örgütün Geleceği

HTŞ ile Hurras ed-Din arasında sürekli gerginlik ve çatışmalar yaşanmaktadır. Örgütün kendisi de Suriye muhalefetiyle Hama kırsalındaki çatışmalara katılması sebebiyle bölünmelere tanık olmuştur. Örgütün militanları bu sa-

vaşlara katılmayı reddetmekte ve katılanları tekfir etmektedir. Hurras ed-Din ile HTŞ arasında, özellikle İdlib'in güneybatısındaki Muhambel kasabasında ve Arap Saeed'de çeşitli çatışmalar yaşanmıştır. "Ensar el-Tevhid" fraksiyonunun geri çekilmesinin ardından

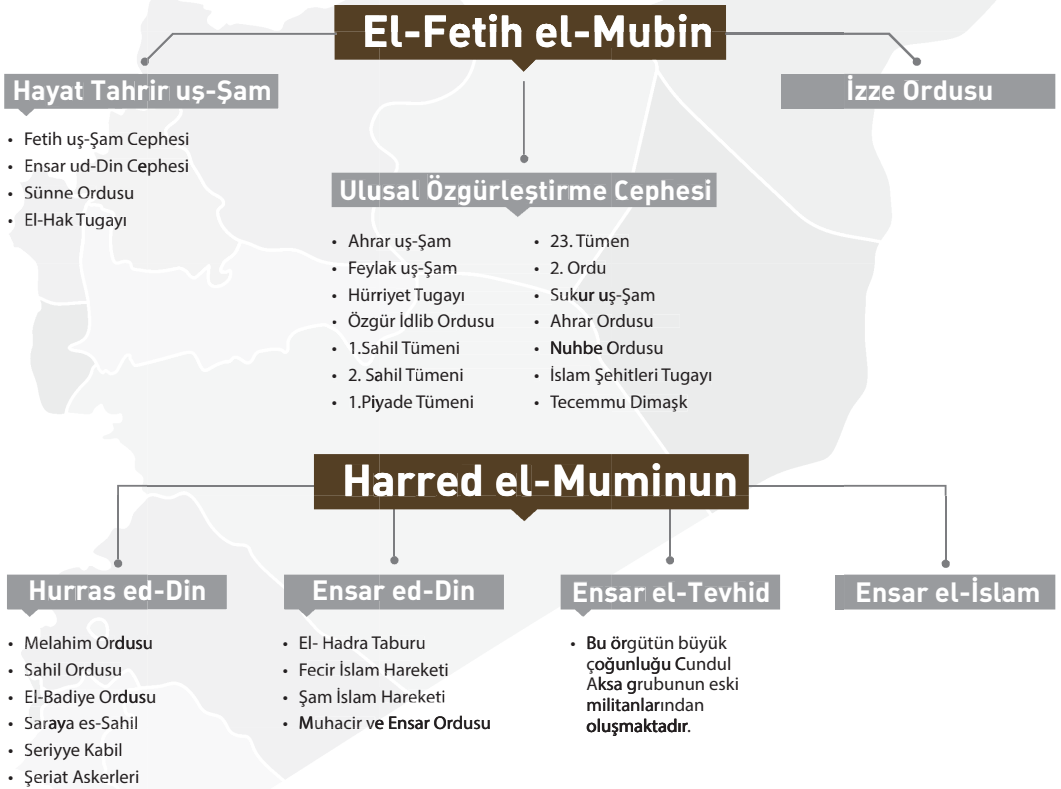
"Müminleri savaşa teşvik et" operasyon odası sona ermiştir. 11 Haziran 2020'de, beş askerî grup "Sebat Edin" operasyon odası kurulduğunu açıklamıştır. Bunlar arasında Ebu Malik el-Tali'nin (örgütün eski bir lideri) liderliğindeki "Ensar Savaş Tugayı" grubu ve Ebu

el-Abed Aşda ve Ebu Salah el-Uzbeki gibi örgütten ayrılan diğer liderler de bulunmaktadır. HTŞ buna itiraz etmiş ve liderlerinin peşine düşmüştür. Bu, Hurras ed-Din'i kışkırtmış ve HTŞ'den onları serbest bırakmasını talep etmiştir. Bu olay iki taraf arasındaki ger-

İDLİB'DE SİLAHLI GRUPLARIN OLUŞTURDUĞU OPERASYON ODALARI

Suriye rejimi, Rusya hava desteği altında Mayıs 2019 ayı başında İdlib operasyonuna başlamıştır. Operasyonun başlamasını takiben İdlib çatışmasızlık bölgesi içinde yer alan ve daha önce birbiri ile çatışma halinde olan silahlı muhalif gruplar ortak tehdide karşı mücadele temelinde bir araya gelmiştir. HTŞ ve Ulusal Özgürleştirme Cephesi "El-Fetih el-Mubin" isimli operasyon odası altında toplanmıştır.

HTŞ kendi içinde 4, Ulusal Özgürleştirme Cephesi de 14 farklı grubun bir araya gelerek oluşturduğu çatı yapılanmalıdır. Hiçbir çatı yapılanma altında yer almayan ve kuzey Hama'da etkili olan İzze Ordusu da "El-Fetih el-Mubin" operasyon odasına katılmıştır. Radikal ve El-Kaide çizgisini takip eden oluşumlar "El-Fetih el-Mubin" operasyon odası ile birlikte hareket etmemektedir. Radikal örgütler "Harred el-Muminin" isimli operasyon odası altında bir araya gelmiştir.

8 Ağustos 2019

info@orsam.org.tr www.orsam.org.tr

ginliğin tırmanmasına neden olmuştur. Uzlaşma girişimleri başarılı olamamış ve Arab Said köyünde çatışmalar yaşanmıştır. Bundan dolayı HTŞ, Hurras ed-Din'i köydeki karargâhını kapatmaya zorlamıştır. HTŞ bu zaferden yararlanıp "el-Fetih el-Mübin" operasyon odası dışında herhangi bir çalışmayı yasaklayan bir karar vermiştir.

“

Hurras ed-Din örgütü el-Kaide'ye bağlı kalmakta ve ideolojik referans olarak el-Zevahiri ve Ebu Muhammed el-Makdisi'ye bağlılık sözü vermektedir. Buna karşılık HTŞ kendi referanslarına ve Ebu Katada el-Filistini'ye bağlı kalmaktadır. Radikal ideoloji HTŞ için bir yük hâline gelmiş; bu nedenle Hurras ed-Din örgütü aracılığıyla bunu ihraç ederek bu yükten kurtulmak istemiştir.

”

HTŞ ile örgüt arasındaki anlaşmazlıklardan biri ideolojiktir. Hurras ed-Din örgütü el-Kaide'ye bağlı kalmakta ve ideolojik referans olarak el-Zevahiri ve Ebu Muhammed el-Makdisi'ye bağlılık sözü vermektedir. Buna karşılık HTŞ kendi referanslarına ve Ebu Katada el-Filistini'ye bağlı kalmaktadır. Radikal ideoloji HTŞ için bir yük hâline gelmiş; bu nedenle Hurras ed-Din örgütü aracılığıyla bunu ihraç ederek bu yükten kurtulmak istemiştir. HTŞ, örgüte katılanların silahlarına el koyduktan sonra finansman eksikliği ve düşük silahlanma seviyesinden sıkıntı çektiği için silahlanma ve ekonomik kay-

naklarla ilgili anlaşmazlığın yanı sıra HTŞ ile silahlarla ilgili sorun ve HTŞ'in örgütü kendilerinden ayrılan ve el-Kaide'den uzaklaşan bir örgüt olarak görmesi, bundan dolayı el-Kaide'ye bağlılık sözü veren el-Nusra'ya silahlarını teslim etmesi gerektiği gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Aynı şekilde Hurras ed-Din örgütü HTŞ'yi ABD'ye kendisi hakkında istihbarat bilgisi vermekle suçlamaktadır. Bunlara ek olarak taraflar arasında Türkiye'nin İdlib'deki askerî varlığına bakış, M-4 otoyolunun ulaşımına açılması gibi konularda da farklılık olduğu söylenebilir.

Hurras ed-Din, kendisini terörizm suçlamasından uzaklaştırmak için farklı bir retorik kullanmaya başlayan el-Colani liderliğindeki HTŞ ile karşı karşıya gelmekten kaçınmaktadır. HTŞ, Hurras ed-Din'i ortadan kaldıracı tek örgüttür. Bunun sebebi ise örgütü tanımları ve örgütün işleyişi hakkında detaylı bilgiye sahip olmalarıdır. Hurras ed-Din militanları IŞİD'in militanlarına benzer savaş deneyimine ve şiddet eğilimine sahip olduğundan örgütün askerî gücü sayısal büyüklüğünün ötesindedir. Hurras ed-Din'in Suriye'de el-Kaide mirasını korumaya çalıştığı söylenebilir.

Hurras ed-Din'in ağırlıklı olarak Suriyeli olmayan militanlardan oluşması, hedeflerinin Suriyelilerin hedefleriyle örtüşmemesi ve liderlerinin tüm Suriyeli muhalif grupları tekfir etmesi sebebi ile İdlib'e yük teşkil etmekte; bölgedeki her türlü uzlaşmaya karşı olması sebebi ile de Türkiye garantörlüğüne tehdit oluşturmaktadır. Öte yandan, askerî olarak savaşı etkilememesi veya İdlib'e yönelik herhangi bir saldırıyı püskürtmemesi sebebi ile de rejimle veya HTŞ ile kapsamlı bir çatışmaya girmekten kaçınmaktadır.

Örgüt; karargâhını, kaynaklarını ve kamplarını kaybetmiş, "el-Fetih el-Mübin" operasyon odasından izin almadan askerî faaliyet gerçekleştirmesi engellenmiştir. Örgüt, bu duruma ne kadar süre dayanabileceği ve bunlarla nasıl başa çıkacağı sorusu ile karşı karşıyadır. Örgütün karşı karşıya olduğu bir başka büyük zorluk, iki yıl içinde liderlerinin çoğunu kaybetmiş olmasıdır. Sonuç olarak Hurras ed-Din, Suriye'ye yönelik siyasi çözüm girişimlerdeki veya gerilimi azaltma anlaşmalarındaki başarısızlıklardan yararlanarak daha fazla cihatçı devşirmeyi amaçlamakta ancak yine de bu oluşumun yerel büyüme ve genişleme potansiyelinin sınırlı olduğu görülmektedir. ■